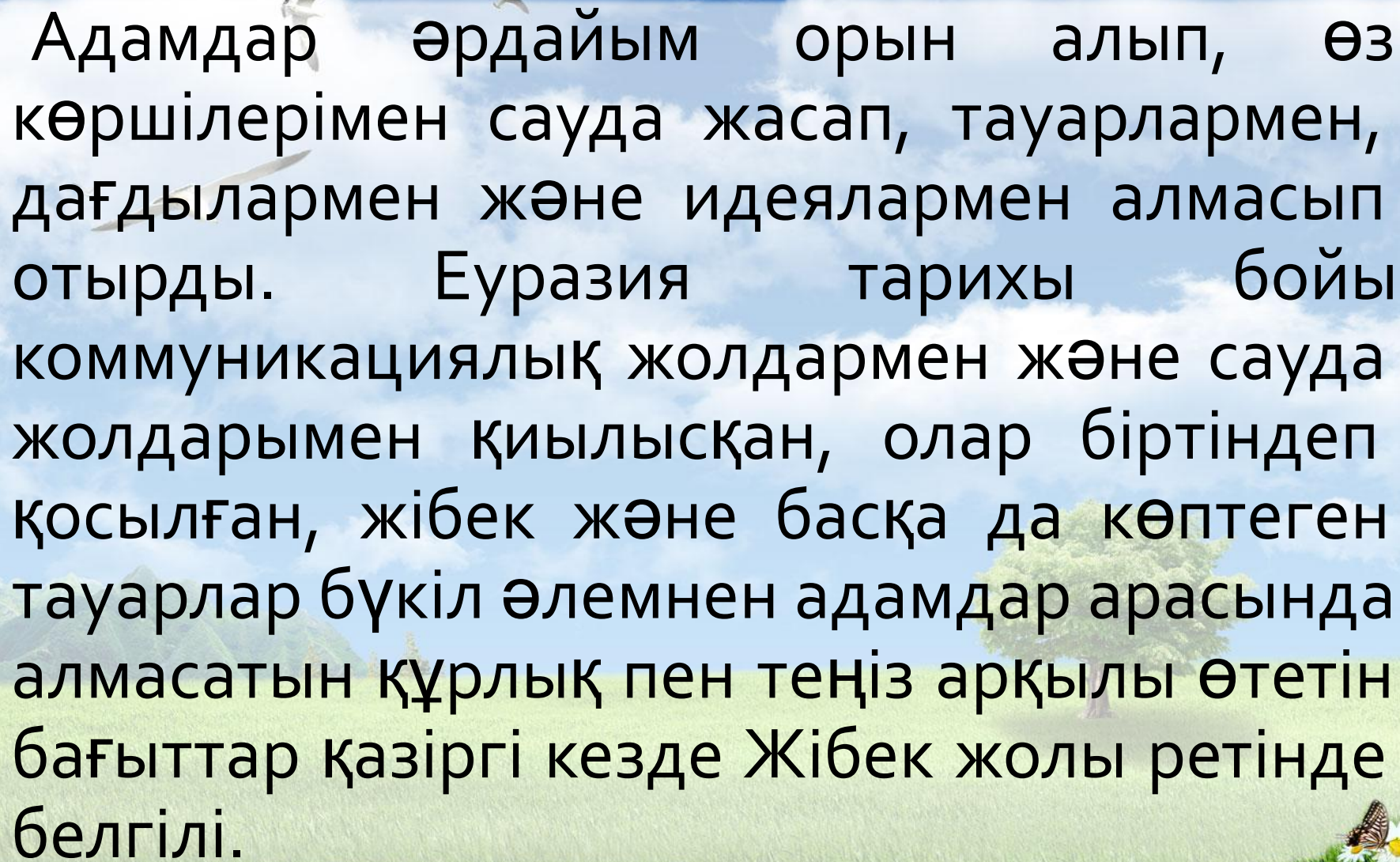

10-ТАҚЫРЫП: КӨНЕ ДӘУІРДЕН ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒА ДЕЙІНГІ ҚАЗАҚСТАНДА ТУРИЗМНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ, ДАМУ ТАРИХЫ

Орындаған: Хатшыбай Айнур
Группа: Тур-18-1К

Адамдар әрдайым орын алып, өз көршілерімен сауда жасап, тауарлармен, дағдылармен және идеялармен алмасып отырды. Еуразия тарихы бойы коммуникациялық жолдармен және сауда жолдарымен қиылысқан, олар біртіндеп қосылған, жібек және басқа да көптеген тауарлар бүкіл әлемнен адамдар арасында алмасатын құрлық пен теңіз арқылы өтетін бағыттар қазіргі кезде Жібек жолы ретінде белгілі.

ЖІБЕК ЖОЛЫ

- Жібек жолы Қытайдан Жерорта теңізіне дейінгі батыс пен шығысты қосатын Азия құрлығының аймақтары арқылы мәдени өзара іс-қимыл үшін орталық болатын сауда жолдарының ежелгі желісі болды.
- Алайда, бұл ауқымды желілер тек тауарлар мен құнды тауарларға қарағанда көп болды: халықтың тұрақты ауысуы және араласуы Еуразиялық халықтардың тарихы мен өркениетіне терең әсер еткен білім, идеялар, мәдениет пен нанымдарды беруге әкелді. Жібек жолы бойынша саяхатшылар сауда ғана емес, сонымен қатар, Жібек жолы бойындағы қалаларда болған зияткерлік және мәдени алмасуды да тартты, олардың көпшілігі мәдениет және оқыту орталықтарына айналды. Осылайша, ғылым, өнер және әдебиет, сондай-ақ қолөнер және технологиялар осы бағыттар бойынша қоғамдарда бөлініп, таратылды. Тілдер, діндер мен мәдениеттер дамыды және бір-біріне әсер етті.

Ұлы қазақ даласы ғасырлар бойы өз қалалары мен қоныстарының оазистерында Ұлы Жібек жолының керуендерін қабылдады. Қазақстан аумағында Жібек жолы Қытай шекарасынан басталды. Аспан астындағы көпестерді жібек, қару, дәрі-дәрмек, күріш, экзотикалық тауарлар қазақ даласы арқылы батысқа, Еуропаға тасыды. Дала билеушілері сауда керуендерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша өз қызметтерін ұсынды, орнына тауар немесе қолма-қол ақша үлесін талап етті. Осылайша салықтар мен кедендік баждар пайда болды.

- Жібек жолының басты желісі Қазақстан аумағы арқылы елдің оңтүстігі арқылы өтті. Қытаймен шекарадан сауда керуендері Сайрам, Яссы, Отырар, Тараз қалалары арқылы және одан әрі Орта Азия, Парсы, Кавказ және Еуропаға жылжыды.
- Бұл қалалардың пайда болу себебі көпестердің қазақ даласына саяхат жасай отырып, керуен-сарайларға айналатын аялдамалар жасады, ал өз кезегінде болашақта қала болған қоныстарға өскені болды.

Осыған байланысты Ұлы Жібек жолында туризмді жаңғырту жөніндегі халықаралық трансконтиненталдық жобаның мәдени-тарихи мұрасы орасан геосаяси әлеуетке ие, ол біздің еліміз үшін және оның қазақстандық бөлігі үшін Еуропа мен Азия арасындағы ежелгі керуен жолының байланыстырушы буыны ретінде өте өзекті.

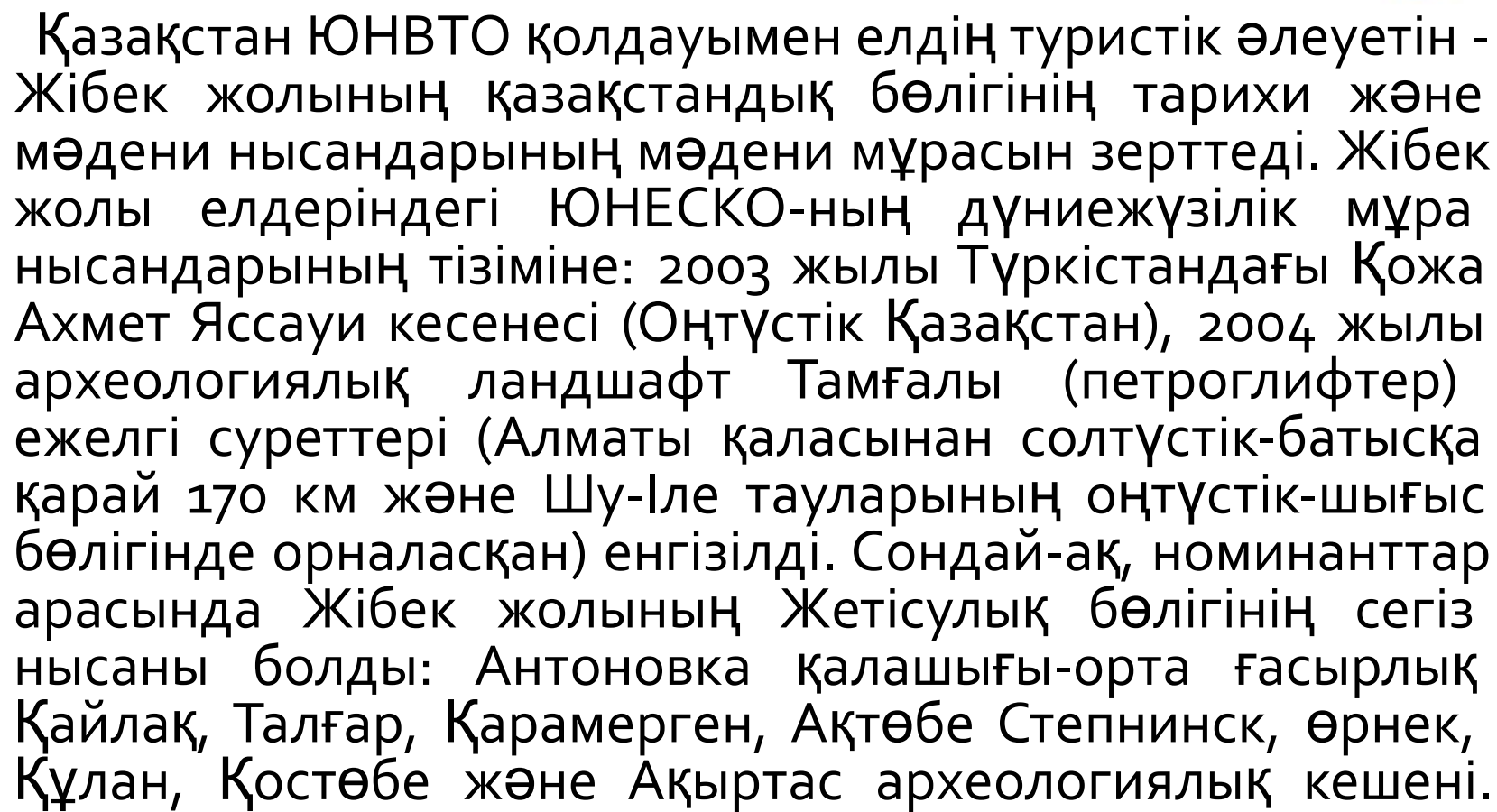

ЕЛБАСЫ ЖАРЛЫҒЫ

Қазақстан тәуелсіздікке қол жеткізген сәттен бастап Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев осы жобаның дамуына ерекше көңіл бөлуі кездейсоқ емес. 1997 жылы Президенттің "Түркі мемлекеттері басшыларының декларациясын, ЮНЕСКО және ДСҰ-ның Қазақстан Республикасындағы Ұлы Жібек жолындағы туристік инфрақұрылымды дамыту жөніндегі жобасын жүзеге асыру туралы" Жарлығы қабылданды. Мұнда "Жібек жолының тарихи орталықтарын жаңғырту, түркі тілдес мемлекеттердің мәдени мұрасын сақтау және дәйекті дамыту, туристік инфрақұрылым құру" мемлекеттік бағдарламасы, сондай – ақ "Жібек жолы-Қазақстан" ұлттық компаниясы құрылды. Қысқа мерзім ішінде ғасырлар бойы түркі тілдес халықтардың көшпенді дәстүрлерін сақтап қалған бірегей сәулет кешендерінің едәуір бөлігін қайта құру мүмкін болды.

Қазақстан үшін "Ұлы Жібек жолы" халықаралық жобасы - бұл жай ғана іскерлік қатынастардың жолы емес, бұл батыс пен шығыс мәдениетінің диалогы. Бұл түркі әлемінің өнерінің, мәдениеті мен ғылымының қайта жаңғыруына байланысты. Бұл ежелгі керуен жолындағы мәдени, тарихи нысандардың, артефактілер мен тарихи ескерткіштердің молынан нығайтылған туристік өнімнің сарқылмас қызығушылығы мен тартымдылығының басты себебі. Әлемдік мәдениет қазақстандық ғалымдардың "Алтын адам" және Тамғалы шатқалындағы жартас суреттері, Берелдегі патшалық жерлеу орындары және түркі тілі халқының құлшылық ету орны – Қожа Ахмат Яссауи кесенесі сияқты құндылықтарымен және тарихи құндылықтарымен байытылған.

Қазақстан ЮНВТО қолдауымен елдің туристік әлеуетін - Жібек жолының қазақстандық бөлігінің тарихи және мәдени нысандарының мәдени мұрасын зерттеді. Жібек жолы елдеріндегі ЮНЕСКО-ның дүниежүзілік мұра нысандарының тізіміне: 2003 жылы Түркістандағы Қожа Ахмет Яссауи кесенесі (Оңтүстік Қазақстан), 2004 жылы археологиялық ландшафт Тамғалы (петроглифтер) ежелгі суреттері (Алматы қаласынан солтүстік-батысқа қарай 170 км және Шу-Іле тауларының оңтүстік-шығыс бөлігінде орналасқан) енгізілді. Сондай-ақ, номинанттар арасында Жібек жолының Жетісулық бөлігінің сегіз нысаны болды: Антоновка қалашығы-орта ғасырлық Қайлақ, Талғар, Қарамерген, Ақтөбе Степнинск, өрнек, Құлтан, Қостөбе және Ақыртас археологиялық кешені.

- Туризм әлемдік экономикада басты рольдің бірін атқарады. Бүкіл әлемдік туристік ұйымның деректері бойынша ол әлемдегі жалпы ұлттық өнімнің оннан бір бөлігін халықаралық инвестициясының 11%-дан астамын, әлемдік өндірістің әр бір тоғызыншы жұмыс орнын қамтамасыз етеді.
- 1993 жылы Қазақстан Республикасы **Дүниежүзілік туристік ұйымға мүше** болып кірді. Қазақстанда қазіргі заманғы инфрақұрылым салаларының дамуына, соның ішінде туризмге үлкен мән беріледі. Туризм елдің тұтас өңірлерінің экономикасына белсенді ықпал етеді.
- 1993 жылы Қазақстандағы туризм индустриясын дамытудың ұлттық бағдарламасы, 1997 жылы **«Жібек жолының тарихи орталықтарын жандандыру, түрік тілдес мемлекеттердің мәдени мұрасын сақтау және сабақтастыра дамыту, 1997-2003 жж. туризм инфрақұрылымын құру туралы»** Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағдарламасы қабылданды. 1997 жылы 2030 жылға дейінгі туризмді дамыту стратегиясы жасалды.
- Қазіргі уақытта бұл бағдарламаның **басты мақсаты** – республикада қазіргі заманға сай жоғары нәтижелі және бәсекеге қабылетті туристік кешен құру, экономиканың қосалқы салаларын өркендету.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қорытынды жасай отырып, Жібек жолы әлемдік деңгейдегі ең үздік брендтердің бірі болып табылатынын атап өткім келеді және кез келген мемлекеттің туристік қызметі үшін үлкен мүмкіндіктер ұсынады. Жібек жолында жобаны табысты жылжыту үшін маңызды деп санаймын :

- *Біріншіден*, туризм жөніндегі ұлттық әкімшілік Ұлы Жібек жолы елдері үшін бірыңғай туристік өнім жасау мүмкіндігін қарастырады.
- *Екіншіден*, Жібек жолының әлеуетті тартымдылығын дамыту, ол мыналарды қамтиды:

- ежелгі керуен жолындағы мәдени нысандар мен тарихи ескерткіштерді қалпына келтіру;

- Жібек жолы елдерінің бай мәдени мұрасын сақтау мақсатында сәндік-қолданбалы өнерді дамыту;

- жобаның табысын жылжыту үшін бірлескен стратегияларды, бағдарламаларды және маркетингті әзірлеу, енгізу және жылжыту;

Бұл шаралар жергілікті қоғамдастықтарға мәдениетаралық диалогты дамытуға көмектеседі, туристік мүмкіндіктерді ашуға және осы игіліктерді пайдалануға байланысты процестерге қатысатын болады, яғни БҰҰ, ЮНВТО және ЮНЕСКО Ұлы Жібек жолының ежелгі, тарихи бағытында туризмді тұрақты дамыту жөніндегі трансконтиненталдық жобаны табысты іске асырады.